

115 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО И 85 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА НА ГЕОРГИ КАСАБОВ МИЛЕВ (ГЕО МИЛЕВ)

ВЕЛИКИТЕ БЪЛГАРИ ЗА ... БЪЛГАРИТЕ

*"Творчеството е борба. Борба със себе си.
Бунт. Бунт против себе си."*

Гео Милев

Георги Касабов Милев е роден на 15 януари 1895 г. в учителско семейство в Радне махле (дн. Раднево), но израства в Стара Загора, където баща му отваря книжарница и издателство. През 1907 г. публикува първото си стихотворение в детския вестник „Славейче“. Като гимназист в Старозагорската гимназия (1907–1911) издава ръкописни вестници, съставя сборници, които сам илюстрира, пише хумористични, патриотични и интимни стихотворения в стила на Пенчо Славейков и превежда от руски език стихове на Александър Пушкин, Михаил Лермонтов, Николай Некрасов, А. С. Колцов, А. А. Фет и други. Подписва се като Гео Милев, Гео Касабов, Георги Милич, Гео Милич.

В Софийския университет следва романска филология (1911–1912) и продължава образованието си в Лайпциг (1912–1914), където слуша лекции по философия и по театрално изкуство и пише дисертация за Р. Демел. Увлеча се от символизма и експресионизма. През декември 1913 г. в сп. „Листопад“ се появяват първите му публикации – „Литературно-художествени писма от Германия“. През юли 1914 г. заминава за Лондон, където се запознава с английската литература и изучава английски език. Там се среща с емигрирания белгийски поет Емил Верхарн, когото по-късно определя като свой учител в поезията. Връща се в Германия, а през 1915 г. се прибира в България. Съставя и отпечатва литературни листове за Ст. Маларме, Р. Демел, П. Верлен, Ем. Верхарн и Фр. Ницше, като ги посвещава на младите български поети-символисти Н. Лилиев, Д. Дебелянов, Т. Траянов, Л. Стоянов и Н. Райнов. Пише театрални критики, поставя пиеси (през зимата на 1915–1916 г. заедно с Н. Икономов организира в Ст. Загора театрална трупа, която изнася няколко представления).

През март 1916 г. е мобилизиран и изпратен в Школата за запасни офицери в Княжево, а оттам като старши подофицер в 34-ти троянски полк, който е на позиция при Дойран. На 29 април 1917 г. е тежко ранен в главата и загубва дясното си око. От февруари 1918 г. до март 1919 г. се лекува в Берлин, като същевременно следи културния и политическия живот в Германия. След завръщането си в София редактира списание „Везни“ (1919–1922) – орган на българския символизъм и експресионизъм.

След погрома на Септемврийското въстание от 1923 г. заема смела гражданска позиция и пише изобличителни статии срещу терора на Александър Цанков. От януари 1924 г. издава сп. „Пламяк“, в което печата статии, „Грозни прози“, поемата „Септември“, началото на поемата „Ад“. Заради „Септември“, в която с ярки новаторски поетични форми обрисова националната трагедия, сп. „Пламяк“ е конфискувано, а Гео Милев е даден под съд по Закона за защита на държавата. На 14 май 1925 г. е осъден на 1 година тъмничен затвор, глоба от 20 000 лв. и лишаване от граждански и политически права за 2 години. Той решава да обжалва делото пред Апелационния съд, но на 15 май рано сутринта агент от Обществената безопасност го отвежда от дома му. Впоследствие Гео Милев е обявен за безследно изчезнал. Едва през 1954 г. е разкрито, че е бил брутално убит (удушен) и заровен тайно в общ гроб край София (Илиянци).

Гео Милев е един от най-забележителните български интелектуалци – талантлив поет, публицист, критик, театрал, художник и преводач. Негови по-известни поетични произведения са „Жестокият пръстен“, „Експресионистично календарче“, „Иконите спят“, „Панихида на поета П. К. Яворов“, поемата „Септември“. Той е съставител на „Антология на българската поезия“ (1925) и автор на редица произведения за деца. Превежда „Хамлет“ на У. Шекспир, „Егмонт и Клавиво“ на Гьоте, „Манфред“ на Байрон, „Пер Гинт“ на Х. Ибсен и др. Публикува и под псевдонимите Ратибор, Р. Слантов, д-р Григор Касиев. Неговото творчество бележи върховите постижения в развитието на модернизма в България в началото на ХХ в., а редактираните от него списания „Везни“ и „Пламяк“ са обединяващ център за всички радикално мислещи в областта на литературата и изкуството.

Из „Септември“

Ношта ражда из мъртва утроба
вековната злоба на роба:

своя пурпурен гняв –
величав.

-

Глас народен:

Глас божи
С хиляди ножа
прободен
народ –
затъпен
унижен
по-нищ и от просяк,
останал
без мозък
без нерви –
въстана

из мрака тревожен
на своя живот
– и писа със своите кърви:
СВОБОДЕН!

-

Септември! Септември!

О месец на кръв!

на подем
и погром!

-

Кървава пот
изби по гърба на земята.
В ужас и трепет снижи се
всяка хижа и дом.
Погром!
Трясък
продъни небесния свод.

-

Мегдани отново
с кармин окървавени.
Смъртни писъци
в прерязано гърло задавени.
На вериги зловещия звук.
Затворите пълни с хора.

В двора
на казарми, затвори
от командвани залпове ек.
Вратите залостени.
Чукат отвън тъмни гости.
Сина със револвер в ръката
мъртъв на прага прострян.
Бащата обесен.
Обезчестена сестрата.
От селата задигнати селяни
след тях – войници:
мрачен конвой.
За да бъдат разстреляни:
Команда: стой!
“Огън” –
изтракаха пушки:

Из „Българският народ днес“

Години наред българският народ е живял бавно и томително обсаждан в някаква влажна, студена крепост – без слънце и без простор пред погледа – без творчески устрем на духа: обезверен, обезидеален. Обсаждан от своята тъй наречена „свобода“ – вече толкова години, – от ония, които са поемали в ръцете си неговите съдбини. Днес това положение е изострено до последна степен. Днес тежестта на обсадата лежи върху нас с най-голямата си мъжителност. Днес униетието, томлението в духовете е всеобщо и непоносимо. Днес – като резултат на една непрестанно кресчендирана социална злина – българският народ е подложен на най-голямо изпитание, е скован в най-голямо омаломощяване. Днес българският народ стои сякаш пред неумолимата паст на своето духовно обезличаване и самозаличаване. Днес творческият импулс на българския дух е спаднал до мъртвата нула на духовния термометър. И сред всеобщото мъртвило, в което не свети ни воля, ни желание:

... помощ не иде,
отникъде взора надежда не види...

Този патетичен вик на поета би бил най-добрият израз на отчаяното мъртвило, в което е скован днес българският народ, ако да не бе угаснал в духовете всеки патос, ако да не бе задавен в гърлата всеки вик.

* * *

Нешастието на българския народ произлиза от това негли, че ний започнахме своя свободен живот (който изисква от нас културно творчество) без организирана жизнена енергия. Затова обаче ония избрани синове на народа, които поемаха в ръцете си и върху съвестта си съдбините народни, имаха един върховен дълг: да организират жизнената енергия на народа, да я организират в творчество. Но: тук започва трагедията! Ръководителите на народа станаха „управници“ на народа! И не съдбините на народа бяха ръководно начало за тях, а тяхната лична амбиция, техният личен егоизъм. Защото тия избрани синове на народа – народните управници – не бяха избрани синове. Те бяха винаги най-недостойните синове на народа – пълна противоположност на ония самопожертвали се идеалисти – Раковски, Ботев, Левски, дядо Славейков и пр., – които родиха българския народ. И днес, и досега, винаги са били свободно отпуснати юздите на демагогията. Всички идват с блестящите си лозунги на тая или оная партия, но зад тия лозунги хитро се спотайват безчестното хищничество и лакомият егоизъм. Лъжата лъже, лъжата управлява, лъжата краде...

„В името на народа“ – да! – но у нас винаги е ставало въпрос само за едно: власт; не служба на народа, а „властвуване“ над народа. „Властта“ е занаятът – доходният занаят на българските тъй наречени „политически дейци“. Тяхната „политическа дейност“ впрочем е била винаги само „борба за власт“. И тази борба разпокъса жизнената енергия на народа; а дълг на тия „дейци“ беше да организират тази енергия в творчество! Уви, у нас дългът е бил винаги забравян и в най-новата история на българския народ за едно само не може да се говори: за дълг. И ето че тези „управници“ се изправят един по един пред съд; но тия, които ги съдят днес – утре и те се изправят пред съд и сядат на почивка – уморени от лъжа и кражба – в затвора. Това е постоянната развързка на партизанската трагикомедия у нас. Но завесата никога не пада. Сцената стои винаги открита: открита за измама на народа, за разоряване на народа, за ограбване на народа, за разпокъсване на жизнената енергия на народа.

--

Везни, 3, 1921, № 3

Из „Полицейска критика“

(по случай конфискуването на „Пламяк“)

... Това е фактът. Той не ни учудва. Той е само симптоматичен за времето, в което живеем – време на изключителни закони и изключителна реакция. Забранено е –

да се говори
да се мисли
да се пише
да се чете
а най-сетне и
да се живее.

.....

И хладнокръвно се посяга върху човешкия вот...

Черното слънце на 9 юни, което изгря в името на разни хубави работи, като свободата, конституцията, потъпканите граждански права, социалната правда, културата и народното преуспяване, припече твърде силно над главата на народа. В името на „мира и тишината“ правителството обяви за недопустими в политическия живот средствата на насилието – и инсценира масовото септемврийско клане; обяви след това за допустима само „борбата на идеите“ – и създаде закон за преследване на „идеите“, който забранява всяко мислене – фамозния „Закон за защита на... (какъв цинизъм!) държавата“! Правителството иска народът да не мисли, защото такава е понятието за народ у днешните висококултурни управители на България: народ значи стадо, което не мисли – зарад него мислят неговите управители. „Началство лучше знает!“ – тоя фелдфебелски принцип от средата на XVIII век извиква днес смях. Ний не вярваме, че „началството“, нито пък градоначалството знае всичко най-добре и че може да изрича критическа присъда над литературни произведения. Ний не признаваме нито дори възможността да съществува полицейска критика. И не само ний, не само „Пламяк“, но целият български народ не признава правото на началството „всичко да знае“. Народът мисли! Въпреки пламенното желание на тоя или она да не мисли. И това е великият момент, на който сме съвременници: пробуждането на народа, неговата еволюция от „стадо“ до народ. Глупци! Още не са измислени средства, с които да може да се унищожи народ, още по-малко народ, който мисли. Още по-малко днес, когато всички народи в света узряват да бъдат сами господари на съдбата си, без да я поверяват в ръцете на други – „избрани“ или натрапили се чрез насилие – господари. Това е дълбокият смисъл на колосалната криза, която преживява днешният свят. Слепец, който не вижда това; дважд по слепец всеки авантюрист, въобразяващ си, че може да наложи своята воля на един народ, който започва да мисли. Мисълта не търпи господари, още по-малко тирани. Знаменити тирани на миналото – князе, херцози, духове, царе – въпреки всичката своя свирепост, във времена, когато народът е бил още „стадо“, не са успявали да задушат безшумната, но огромна вълна на недоволството около себе си – и краят им е бил печален. Още по-малко е възможно това днес, когато отделната личност умира, обсадена в крепост без провизии...

„Гео Милев – и като възприемане, и като критическа интерпретация – е една от най-проблематичните фигури в литературната ни история. Вероятно би заел челно място в класацията на деформирани прочити – редом с Яворов и Вапцаров. Причината: покритието между поезия и лична съдба превръща „случая Гео Милев“ в годеен за употреба идеологически инструмент и буквално го приковава в големия наратив на институционализирания прочит през епохата на социализма. Мястото му във веригата на прогресивната, революционна и прочее литература не подлежи на обструкции – впрочем **той е и единственият поет, убит не заради революционна и/или терористична дейност, а заради шокиращата гражданска дързост на собствените му стихове.**“ (подчертано от ред.)

д-р Едвин Сугарев

Из „Бунтът Гео Милев“, 2005

http://www.online.bg/kultura/my_html/2358/gmileves.htm

Ку

Клъкс

Клян –

„Бий!“

– залп.

Десет трупа

от брега

плъснаха тежко

в мъртвите мътни води на Марица.

Окървавена повлече

ги скръбната родна река.

Военна музика нейде далече

през обезлюдени улици

гърмеше

„Шуми Марица...“

Окървавена...

В изпотъпкани ниви

трънливи

между бодил и високи треви

се валят червени глави

с накълцано обезобразено лице.

Бесилки разпериха черни ръце

(привидения в мъртва мъгла).

Непрестанно се носи

страхотния марш на топора

ударил о кокал. Горящи села

озаряват далеч кръгозора.

Потекоха кървави вади.

Пламнали клади

лизнаха със светотатствен език

светото подножие

на божия

престол.

-

Кръз дима на пожарите

се издига и бие ушите ти

вика на убитите,

рева

на мъченици безброй

върху клади горящи дърва:

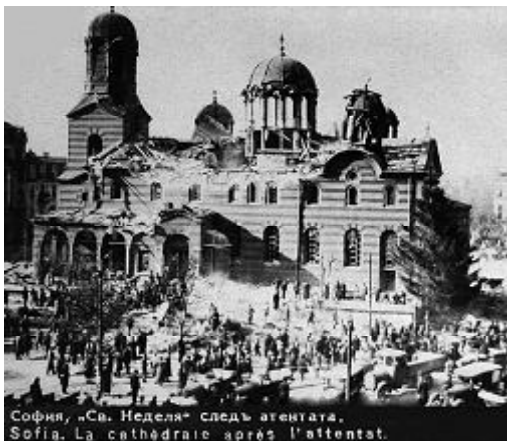
– Кой

излъга нашата вяра? –

-

1924 г.

„Когато гръм удари, как ехото заглъхва“¹

София, „Св. Неделя“ следъ атентата.
Sofia. La cathédrale après l'attentat.

**85 години от комунистическия атентат
в катедралния храм „Св. Неделя“ в София
(16 април 1925 г., 15:22 ч.)**

„... Кубето хвърква във въздуха. Взривната вълна помита хората по площада, покрит от черен дим и облаци прахояк. Всеки бяга накъдето му видят очите... Срутването е станало над южния вход откъм главното кубе, под което изравят най-много премазани тела. Безпримерното злодеяние отнема живота на 150 души и осакатява 500. Никой в човешката история не е взривявал на Великден божи храм.“

Георги Марков

„Покушения, насилие и политика в България 1878-1947“

„О, неразумни юроде!“

Паисий, 1762

„Атентатът в църквата „Света Неделя“ беше избран от зрителите на БНТ за **най-значимият атентат в историята на България** за ХХ век. Това стана по време на живото предаване от кампанията „Българските събития на ХХ век“.

Атентатът в църквата „Света Неделя“ през 1925 г. събра 40,53 % от гласовете на зрителите. На второ място беше класирано убийството на Гео Милев (1925 г.) с 15,00 % ...

Целта на класацията е да отличи явленията от отминалото столетие, които са оставили най-голям отпечатък в развитието на държавата.“

http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2010/02/04/852966_atentatut_v_sveta_nedelia_e_nai-znachimiat_v/

На 16 април 1925 г., Велики четвъртък, в Деня на Търновската конституция (1879 г.), в София е извършен най-тежкия и кървав терористичен атентат в българската история, а по онова време и 60 години след това (до взривяването на гарата в Болоня, Италия) – и в света. Датата и мястото са избрани според предварително разработен пъклен план от активисти на военната организация на комунистическата партия в България (обявена извън закона след септемврийския метеж през 1923 г.). Те са направлявани от Коминтерна в Москва чрез специално изпратения в София П. Абаджиев. По време на атентата в катедралния храм „Св. Неделя“ (известен и като „Св. Крал“) се провежда опело на застреляния от комунисти два дни по-рано запасен генерал Константин Георгиев, опълченец, народен представител от управляващия Демократичен съговор и един от основателите на Военната лига. На траурната церемония в църквата присъства правителството, военният елит, очаква се и Цар Борис III, който отдава последна почит на жертвите на друг комунистически атентат (в прохода Арабаконак) и по щастлива случайност закъснява.

Жертвите на атентата (убити на място и починали от раните си) са 213. Ударът върху висшия команден

състав на армията е катастрофален – атентатът погубва повече български генерали, отколкото четирите войни, водени след Освобождението. Сред жертвите са 12 генерали, 15 полковници, 7 подполковници, 3-ма майори, 9-ма капитани, както и народните представители Калушев, Рачев, Христо Цанков, столичният кмет Паскалев, окръжният управител Неделчев, градоначалникът Кисов, а също и десетки жени и деца, ученици и студенти, „хора от всяка среда“ и възраст... По случайност членовете на правителството се отърват с леки наранявания.

София изпада в паника. Същата вечер правителството на проф. Александър Цанков обявява военно положение в страната. Само месец по-рано са приети промени в Закона за защита на държавата (ЗЗД), които улесняват процедурите за издаване на смъртна присъда за антидържавна дейност. Държавата отново задейства репресивната си машина. По места силите на реда са подпомагани от про-правителствени граждански въоръжени отряди (паравоенни формирования, т.нар. „шпицкоманди“), както и от частите на ВМРО. За кратко време са заловени и елиминирани близо 500 комунисти и поддържащи ги леви земеделци. В интерес на обективността трябва да се отбеле-

¹ Заглавие на драма от П. Яворов (1912)

жи, че действията на правителството и шпицкомандите спрямо „враговете на държавата“ много често са в нарушение на хуманитарните и конституционно-правните норми. При разпитите на задържаните в полицейските управления и в казармите са използвани и способности, неприемливи в една цивилизована европейска държава, каквато без съмнение е България по това време. Въпреки облекчените процедури за издаване на смъртни присъди от извънредните военни трибунали (приети с измененията в ЗЗД), много са избитите без съд и присъда. Умъртвените, натъпкани в чували, са погребвани в безименни гробове или са зациментирани в подземията на казармите.

Развихрилият се терор е удобен повод да бъдат ликвидирани физически и най-„неудобните“ за властта интелектуалци. Безследно изчезват поетът Гео Милев и журналистът Йосиф Хербст, който в статиите си открито критикува режима на сговористкото правителство...

След проведеното разследване Военният съд осъжда на смърт чрез обесване преките извършители

ли на атентата: на 27 май 1925 г. в София е извършена публична екзекуция на Марко Фридман, Петър Задгорски и Георги Коев. Главният организатор П. Абаджиев успява да избяга в СССР. В действителност истинските подбудители и поръчителите на атентата остават ненаказани, а впоследствие някои от тях стават „любимци“ на народа... Има данни, че кървавият терористичен акт от 15 април 1925 г. е организиран от Началника на Чуждестранния отдел на ГПУ Мейр (Михаил) Абрамович Трилистер-Москвин, дясна ръка на Генералния секретар на Коминтерна Георги Димитров – „вождът и учителят“ на българския народ...

Атентатът в „Св. Неделя“ и последвалите го репресии са поредният пик в бушуващата в България гражданска война, породена от неуспешното управление на БЗНС в началото на 20-те години, деветоюнският преврат, последвалото през юни земеделско въстание и най-вече от комунистическият опит за метех в края на септември, провокиран също от Москва...

Народ без памет

16.04.2010 г.

„Годишнината от това събитие е на път да мине напълно незабелязана от медиите и обществото... Отвъд почти протоколното споменаване на историческата годишнина в новинарските емисии нямаше никакъв отзвук. Къде бяха обичайните изразители на националната съвест – историци, учители, свещеници, политици?

По своя мащаб и драматизъм тази трагедия не отстъпва на най-отвратителните злодеяния в човешката история. В нея са преплитат фанатичен идеализъм, граничещ с безумие (подбудителите и физическите извършители на атентата изглеждат са образовани и интелигентни хора, заслепени от революционната идеология), подлост (генерал Константин Георгиев е убит с цел българският политически и военен елит, начело с цар Борис III, да присъства на погребението му, за да бъде ликвидирани наведнъж), светотатство (атентатът е извършен в православен храм, по време на литургия) и безмерна жестокост...

Илюзиите за далечното (славно) минало са удобно бягство от ужасите на по-новата ни история. А най-комфортно е да си част от един народ без памет."

Теодор Войников

<http://www.vesti.bg/?tid=40&oid=2914871>

Вечна памет на невинните жертви! „Хора, бдете!“

Младежи с качулки пребиха пътниците в трамвай № 20

06.06.2010 г. Побоят е станал между две враждуващи групи – неофашисти и представители на младежкото комунистическо движение "23 септември".

Четири души са пребити, след като група младежи с качулки се качили в трамвай № 20 и започнали да налагат пътниците. Единият от пострадалите е ранен по-тежко и е откаран в "Пирогов". 17-годишното момче е с фрактури на левия лакът, лявата ключица и кост на лявата длан. Има и рани по главата. Останалите трима са с по-леки наранявания и са настанени в Окръжна болница. Инцидентът станал около 10,40 ч. на предпоследната спирка преди гара Искър, съобщи Центърът за градска мобилност. 15 младежи се качили в трамвая и без видими причини започнали да бият пътуващите. На следващата спирка слезли и избягали...

<http://www.vesti.bg/index.phtml?tid=40&oid=3034331>

“Политически различия трябва да има, но за тях има определено място и време. Това, което наблюдаваме е ксенофобия и насилие, инспирирано от обществото и не по-малко от медиите.”

Доц. д-р **Искра Баева**

Исторически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“

Скинарският терор погазва демокрацията

13.06.2010 г.

„Да кажем „Не на страха“. Това ни призоваха Дони и Момчил в едно друго време, преди повече от 10 години, когато живеехме в „мутренска“ страна. Мутренска ли е България сега, след като страхът отново го има, все по-силен от всякога. След като човек не може да отиде на мач без страх от скинари. След като човек не може спокойно да се разходи в парка, защото там се събират „групировки“. След като дори в трамвая не е безопасно и може група неонацисти да решат да си разчистват сметките с хора, отиващи на мирен протест...“

Страхът в България се насажда лесно и избуява като плевел в неокосена нива или в пустееща земя... Риск има и цялата страна да стане една пустееща земя, ако наистина не кажем „Не на страха“ и не започнем да си търсим правата. Защото скинарите, нападнали мирни хора в трамвай, трябва да бъдат наказани. И защото техните действия не бива да се приравняват с пиянски побой или друг вид хулиганство. Това не е хулиганство, а политически тормоз – погазване на демокрацията. Това е начин недоволните да се държат по къщите им и да не смеят да си кажат мнението, защото зъбите им могат да бъдат счупени от скинарска кубинка. Филмът „Източни пиеси“ показва как неонацистки групировки могат да бъдат използвани за политически цели. Кой може да каже дали наистина не се използват с такива цели. Като още един метод за насаждане на страх...“

Скинарският терор не е пиянско сбиване. Той е метод за потискане на демокрацията. Точно този метод е използвал Хитлер през 30-те. Той не е прасал полицията и официалната власт, а незаконни, полувоенни групи, много подобни на нашите скинари. Време е да се задействаме преди и у нас неонацистките групички от жадни за бой тийнейджъри да станат по-силни от полицията и армията, взети заедно. Време е да защитим демокрацията.”

Димитър Николов

http://www.novinar.net/news/skinarskiat-teror-pogazva-demokratciata_MzI5Mzs0MQ==.html

„Показателна според мен не е появата на подобни движения, такива има навсякъде. Показателна е липсата на нормална имунна реакция срещу тях от страна на обществото, което означава че е тежко болно и без никакви съпротивителни сили.“

„Погромите, убийствата и терора, защото да, терор и тероризъм е да извършиш престъпление срещу малка група хора, за да сплашиш голяма или цялото общество не получиша санкция след 10ти ноември, нито семействата на убитите получиша извинение и склонена глава.“

Стига ксенофобия, стига расизъм!

10.06.2010 г.

“На 06.06.2010 г. в София маскирани нападатели с метални пръти, боксове и ножове брутално атакуваха в трамвай 20 четирима младежи, които отиваха на мирен протест срещу незаконното задържане на чужденци в Специалния дом за временно настаняване на чужденци в Бусманци...“

Остро се противопоставяме на опита този случай да се представят в публичното пространство като сблъсък на враждуващи радикални младежки банди...“

Институционалното неразпознаване на неонацизма от органите на реда е опасно!

... Политически или расистки мотивираното насилие е проблем не само за непосредствените жертви и пострадали. Опитите за сплашване и ограничаване на правото на изразяване чрез терор и насилие са грубо предизвикателство пред принципите на демокрацията в България, и това ги прави проблем на всички демократично мислещи хора.

Всеки е застрашен!

Ако днес насилниците се опитват да запушат устите на активисти, или да “изчистят” града си от етнически, расово, религиозно или сексуално „неправилните“, утре жертвата може да бъде всеки от нас, просто изразил “неправилно” мнение...“

“Платформа срещу открития и скрит расизъм, неонацизъм и политически мотивирано насилие“

<http://nervousshark.wordpress.com/2010/06/18/sashtite/>